«Նոր ժամանակի կրթություն»
ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցչի մասնակցությունը հաստատության մեթոդմիավորումների աշխատանքին

Առարկան՝ Տեխնոլոգիա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Զինա Միքայելյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Այգեպատի միջնակարգ դպրոց

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն

ԳԼՈՒԽ.1 ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները դպրոցում

1.2 Ուսուցչի ներգրավածությունը դպրոցի առարկայական մեթոդական միավորմներում

Եզրակացություններ

Առաջարկություններ

Օգտագործված գրականության ցանկ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Շատ հաճախ ուսուցիչը ստիպված է լինում ընդհատել դասի ընթացքը, որպեսզի պատասխանի սովորողի կողմնակի հարցին, բավարարի նրա հետաքրքրությունը: Ուրեմն կարիք կա, որ դասի ընթացքում ուսուցիչն անդրադառնա այնպիսի հարցերի ևս, որ շահագրգռի ու հետաքրքրի սովորողներին: Կարծում ենք, որ դասի ժամանակ ճիշտ ու կառուցողական իրավիճակների ստեղծումը կապված է ուսուցչի հմտության ու մասնագիտական պատրաստվածության հետ: Ուսուցչի համար զարգանալու, փորձի փոխանակման կարևոր աղբյուր է գործընկերների հետ համագործակցումը, որ երկուստեք օգնում է ուսուցիչներին զարգացնել իրենց մասնագիտական կարողունակությունները: Իսկ արհեստավարժ ու բանիմաց ուսուցիչը կարողանում է հետաքրքրել սովորողին, կառավարել դասն ու սովորողների վարքը: Մեթոդական միավորումը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում ուսուցիչների մեթոդական աշխատանքը կազմակերպող, համակարգող գլխավոր օղակն է: Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում մի մանկավարժական համակարգ է, որի հիմնական գործառույը լավագույն փորձի փոխանակման, մեթոդամանկավարժական և ուսումնադաստիարակչական հարցերի, արտադասարանական միջոցառումների կազմակերպման և այլ ուսումնական հարցերի քննարկման մեջ է կայանում: Կարող ենք ասել, որ մեթոդական միավորումների գործունեությունը միտված է ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետ կազմակերպմանը՝ հիմք ընդունելով կրթության որակի բարելավման անհրաժեշտությունը: Մեթոդական միավորումների անդամներեն ուսումնական հաստատության ուսուցիչներն են, ովքեր իրենց աշխատանքն ուղղում են դեպի դպրոցի ու սովորողների շահերը: Աշխատանքն այստեղ ուղղված է ուսուցիչների մասնագիտական որակների, մեթոդական գիտելիքների բարձրացմանը: Միավորման ներսում շատ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի անհատական դերկատարումը: Նոր աշխարհի առաջընթացի աննախադեպ աճը, բարձր տեխնոլոգիաների ներդրումն էապես դիպչում է նաև կրթական համակարգին: Կրթական ոլորտը ամենօրյա ռեժիմով բարեփոխում ու արդիականացվում է, ընդ որում՝ ոչ միայն դասավանդողներն են զինվում համապատասխան նոր մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով, սովորողները նույնպես շատ հաճախ կարողանում են կառավարել տեղեկատվական հոսքերը: Արդյունքում ստացվում է, որ ուսուցչի համար ևս 4 անսպասելի խնդիրներ են ծագում: Նա պետք է հասցնի քայլել ժամանակի հետ համընթաց, որպեսզի շարունակի կատարել կրթելու ու դաստիարակելու իր գործառույթը: Այսպիսով, մեթոդական միավորումներում կոլեկտիվ աշխատանքը ուսուցչի համար այն հարթակն է, ուր նա

կարող է սովորել, սովորեցնել, ուսումնասիրել, հետազոտել՝ բարձրացնելով իր մասնագիտական որակները:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը:

Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է ուսուցչի գործառույթների ու մանկավարժական որակների նոր պահանջներով, որին հասնելու համար իրենց դերն ունեն առարկայական մեթոդական միավորումները:

Հետազոտության նպատակը:

Կարևորել մեթոդական աշխատանքը դպրոցում, ցույց տալ ուսուցիչների արդյունավետ համագործակցության դրական միտումները:

Հետազոտության խնդիրը:

Սահմանել մեթոդական միավորման՝ որպես խորհրդակցական մարմնի կառուցվածքն ու հիմնական գործառույթները դպրոցում՝ շեշտադրելով մեթոդական միավորումներ կազմելու անհրաժեշտությունը և դրանցում ներգրավված ուսուցիչների հնարավոր ձեռքբերումները:

ԳԼՈՒԽ 1. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները դպրոցում Կրթական նոր պահանջներով պայմանավորված՝ դպրոցում մանկավարժական գործունեության իրականացնելու համար պարտադիր պայման է դառնում, որ ուսուցիչը համապատասխան նոր մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով համալրելի իր մասնագիտական գործունեությունը: Այս գործընթացում հաջողության հասնելու համար ուսուցչին օգնում է դպրոցում գործունեություն ծավալող մեթոդական միավորումները: Այստեղ շատ կարևոր է համագործակցությունը: Սկսնակ ուսուցչին պետք է սովորեցնել, թե ինչպես դասարանական կուռ կոլեկտիվ ստեղծել, ուսումնասիրել սովորողների անհատական առանձնահատկությունները, սկսնակին պետք է ուսուցանել ուսումնական ծրագրերը, դասագրքերը, ձեռնարկները, լրացուցիչ գրականությունը, սկզբնաղբյուրներն ուսումնասիրելու մեթոդիկան, թեմատիկ պլան, օրվա դասի պլան կազմելու տեխնիկան **1** : Ինչպես նշեցինք, հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում մեթոդական աշխատանքի իրականացման ձևերից է մեթոդական միավորումների կազմակերպումը: Դրանք մոտ կամ հարակից առարկաներից կազված առարկայական մասնախմբեր են, որոնք իրականացնում են հատուկ կանոնակարգված գործունեություն: Դպրոցում կրթական գործունեության արդյունավետ կազմակերպման նպատակով ձևավորվում են խորհրդակցական մարմիններ՝ մանկավարժական խորհուրդ, առարկայական մեթոդական միավորումներ, ծնողական, աշակերտական խորհուրդներ: Կարող են ձևավորվել նաև այլ խորհրդակցական (հոգաբարձուների, շրջանավարտների) մարմիններ **2**: Մեթոդմիավորումների կազմման հարցում որոշում կայացնողը դպրոցի մանկավարժական խորհուրդն է: Մանկավարժական խորհուրդը խորհրդակցական մարմին է, որը կազմավորվում է մանկավարժական համակազմի օգոստոսյան առաջին նիստում: Մանկավարժական խորհուրդը ձևավորվում է տնօրենի հրամանով՝ մեկ ուսումնական տարի ժամկետով: Մանկավարժական խորհրդի անվանական կազմը գրանցվում է մանկավարժական խորհրդի արձանագրությունների մատյանում:**3**

1 http://ijevanlib.ysu.am/wp-content/uploads/2017/12/mankavarjutyun.pdf Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005, էջ 88:

2 https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=114876 ՀՀ Կառավարության որոշում:

3 Նույն տեղում:

Ստացվում է, որ խորհրդի նիստում խորհրդակցական մարմնի անդամները քննարկում են մեթոդական միավորումների կազմման հարցն ու անհրաժեշտության դեպքում ընդունում այն: Աշակերտների թվով պայմանավորված՝ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ձևավորվում են առարկայական մեթոդական միավորումներ մոտ կամ հարակից առարկաներից: Առարկայական մեթոդական միավորումներն ստեղծվում են նույն առարկայի երեք և ավելի ուսուցիչների առկայության դեպքում: Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդական միավորումներ՝ հարակից առարկաների ուսուցիչներից: Դասվարների համար ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում**4** : Այսպիսով առարկայական մեթոդական միավորումը ուսումնական հաստատության մեթոդամանկավարժական գործունեության հիմնական կառուցվածքային տարրն է, որն իրականացնում է ուսումնական, դաստիարակչական, մեթոդական և արտադասարանական աշխատանքների համակարգումը դպրոցում: Մեթոդական միավորումների թիվը որոշվում է՝ ելնելով ուսումնական հաստատության կողմից հանձնարարված խնդիրների համալիր լուծման անհրաժեշտությունից և հաստատվում դպրոցի տնօրենի հրամանով: Մեթոդական միավորումները ստեղծվում, վերակազմակերպվում և լուծարվում են դպրոցի տնօրենի կողմից՝ ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալի առաջարկությամբ: Մեթոդական միավորումները անմիջականորեն ենթակա են ուսումնական աշխատանքների գծով փոխտնօրենին: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալի պաշտոնային պարտականություններից է՝ ղեկավարել առարկայական մեթոդական միավորումների աշխատանքները, ընդհանրացնել և տարածել մանկավարժական աշխատանքի արդյունավետ փորձը, աջակցել ուսուցման նոր մեթոդների ներդրմանը, ուսուցիչներին հաղորդակից դարձնել գիտության և մանկավարժության նորագույն նվաճումներին **5** : Մեթոդական միավորումների գործունեության հիմքում սովորողի իրավունքներն ու շահերն են, այն առաջնորդվում է ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով, կառավարության որոշումներով՝ հաշվի առնելով կրթական մարմինների բոլոր մակարդակների սովորողների շահերն ու իրավունքները: Այս մարմնի գործունեության հիմքում ընկած է սովորողների կրթությունն ու դաստիարակությունը, ինչպես նաև դպրոցի կանոնադրությունը, օրենքով

4 Նույն տեղում:

5 Նույն տեղում:

սահմանված կարգով տնօրենի հրամաններն ու ցուցումները: Այնուամենայնիվ , իրողություն է, որ աշխատանքային գործունեության ընթացքում բացառված չեն մանկավարժական զանազան խնդիրները: Մանկավարժական իրավիճակների զգալի մասը խնդրահարույց է: Մանկավարժական խնդրի առաջ ենք կանգնում այն ժամանակ, երբ խնդրահարույց մանկավարժական իրավիճակը կարող է ունենալ լուծման մի քանի եղանակներ և անհրաժեշտ է գտնել այն եղանակը, որը տվյալ պարագայում կհանգեցնի խնդրի արդյունավետ լուծմանը: Մանկավարժական խնդիրների առկայության դեպքում չի կարելի անմիջապես անցնել խնդրի լուծմանը. այն երկարատև և մի քանի փուլերից բաղկացած գործընթաց է: Առաջին հերթին անհրաժեշտ է վերլուծել բոլոր տվյալները: Մանկավարժական խնդրի լուծման առաջնային և կարևոր քայլը իրավիճակի վերլուծությունն ու խնդրի գիտակցումն է, թե որն է իրավիճակի առաջացման պատճառը, երբ ու ինչ պայմաններում է այն տեղի ունեցել, ինչպիսի բնութագիր ու փոխհարաբերություններ ունեն իրավիճակի հետ առնչություն ունեցող սովորողներն ու մանկավարժները, և այս ամենը ինչպիսի խնդրի առաջ է կանգնեցնում:Այս քայլը անտեսելու դեպքում անհնար է լիովին ուսումնասիրել ստեղծված խնդրահարույց իրավիճակը և հարցին ճիշտ լուծում տալ: Մանկավարժական խնդրի լուծման հաջորդ փուլը լուծման եղանակի ընտրությունն է, երբ մանկավարժը իր գիտելիքների պաշարից ու իր մանկավարժական փորձից ընտրում է տվյալ խնդրին համապատասխան լուծման եղանակը՝ ընդունված որոշումը վերլուծելով ու գնահատելով: Խնդրի լուծման եղանակի ընտրության համար մանկավարժը կարող է նախ զրուցել տվյալ աշակերտի, անհրաժեշտության դեպքում նրա ծնողների հետ, խորհրդակցել տվյալ երեխայի հետ աշխատող կամ էլ ավելի մեծ փորձ ունեցող այլ մանկավարժների հետ**6** : Մեթոդական միավորումը, որպես դպրոցի կառուցվածքային միավոր, ստեղծվում է ուսումնական հաստատության հետևյալ խնդիրները լուծելու համար.

• ուսուցիչների մասնագիտական որակների զարգացում,

• կրթության վերաբերյալ նորմատիվային և մեթոդական փաստաթղթերի ուսումնասիրություն,

• ուսումնական պլանների, թեմատիկ պլանների պատրաստում,

6 http://gspi.am/media/journal/2014n1b/22.pdf Գ. Ն. Հարությունյան, Գիտական տեղեկագիր, «Մանկավարժական խնդիրները, դրանց լուծման ուղիները տարրական դպրոցում», էջ 207:

• տարբեր տեսակի դասերի անցկացման մեթոդաբանության կատարելագործում և դրանց կրթական, մեթոդական և նյութատեխնիկական աջակցություն

, • մանկավարժական փորձերի, փոխադարձ դասալսումների անցկացում, արդյունքների քննարկում, վերջնարդյունքների ամփոփում հաշվետվությունների տեսքով,

• հեղինակային ծրագրերի, մեթոդների վերլուծություն,

• ավարտական դասարանների բանավոր քննությունների համար նախատեսված հարցաշարերի, թեստային աշխատանքների համալիր քննարկում, պատրաստում,

• ատեստավորման նյութերի համակարգում,

• կոնկրետ թեմայով բաց դասերի կազմակերպում՝ առարկայի բարդ թեմաների մեթոդաբանական զարգացումներին ծանոթանալու նպատակով,

• առաջադեմ մանկավարժական փորձի ուսումնասիրություն և ընդհանրացում;

• բարձր մասնագիտական մակարդակով ուսումնական, մեթոդական և փորձարարական աշխատանքի կազմակերպում և անցկացում մեկ կամ մի քանի հարակից առարկաներից,

• թեմայի վերաբերյալ մեթոդական զարգացումներին ծանոթացում, առարկայի դասավանդման մեթոդների վերլուծություն,

• սահմանված կարգով փորձարկվող դասագրքերի փորձաքննության կազմակերպում,

• ուսումնական պլանով սահմանված դասաժամերի նախնական բաշխում և առաջարկի ներկայացում դպրոցի տնօրենին,

• սովորողների ուսումնական առաջադիմության ընթացիկ և ամփոփիչ (կիսամյակային և տարեկան) գրավոր աշխատանքների արդյունքների քննարկում: Ստացվում է, որ մեթոդական միավորումների աշխատանքը բազմաբնույթ է: Այն միտված է ուսուցչի մասնագիտական որակների բարձրացմանը՝խրախուսելով կոլեկտիվում աշխատելու և համագործակցելու վերջինիս ցանկությունը: Առարկայական մեթոդական միավորման բոլոր անդամներն ունեն հավասարազոր իրավունքներ ու պարտականություններ: Իրենց կատարած աշխատանքով վերջիններս հաշվետու են մեթոդական միավորման նախագահին, ով ի պաշտոնե, համակարգում է միավորման աշխատանքները՝ դրանք ամփոփելով միավորման նիստերի ժամանակ: Առարկայական մեթոդական միավորումների նիստերը 9 գումարվում են առնվազն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ անգամ: Սահմանված կարգով նիստերն արձանագրվում են**7 :** Կրթության առաջին՝ տարրական օղանը, որպես կանոն կազմում է իր առարկայական մեթոդական միավորումը. դասվարների համար

ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում: Միջին և ավագ դպրոցների ուսուցչական կազմն ընդգրկվում է այլ առարկայական ստորաբաժանումներում: Առարկայական մեթոդական միավորման նիստերի ընթացքում նախագահը, ով վարում է նիստը, ծանոթացնում է նախօրոք կազմված օրակարգին, որի հաստատման դեպքում, նիստի ընթացքն արձանագրվում է: Նիստում քննարկված յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ ընդունվում են որոշումներ, որոնք տեղ են գտնում արձանագրության մեջ: Դպրոցի առարկայական մեթոդական միավորումները կարող են անցկացնել նաև ինտեգրված քննարկումներ մի քանի օղակներով: Նիստի ընթացքում կարող են քննարկվել հետևյալ հարցերը.

- քննարկվում է հանրակրթական առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, նոր փորձարկվող դասագրքերը, մեթոդական ձեռնարկները և դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին (դասվարներին) տալիս երաշխավորություններ,

- քննարկվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի անհատական ուսուցման պլանը,

- քննարկվում է դպրոցում նախատեսվող ուսումնադաստիարակչական միջոցառումների, պետական և այլ նշանակության տոների կազմակերպման ու անցկացման, հիշատակի օրերի, ոգեկոչման արարողությունների կազմակերպան ու անցկացման հարցը, քննարկվում է դպրոցում նախատեսվող մրցույթների, վիկտորինաների, ընթերցումների կազմակերպման ու իրականացման հարցը,

-դպրոցում այս կամ այն առարկայի միամսյակ հայտարարելու հարցը;

- աշխատանքն արդյունավետ բաժանելու հարցը,

- դպրոցում գործող խորհրդակցական այլ մարմինների հետ համագործակցելու

հարցը,

- քննարկվում է սկսնակ ուսուցիչներին մեթոդամանկավարժական ուղղորդում տալու և փորձի փոխանակումն արդյունավետ իրականացնելու հարցը;

- այլ հարցեր:

7 Նույն տեղում:

Մեթոդական միավորման աշխատանքները ղեկավարում է դպրոցի տնօրենի կողմից առաջարկված և մանկավարժական խորհրդի հավանությանն արժանացած ամենափորձառու ուսուցիչներից մեկը, ով աչքի է ընկնում նաև իր մարդկային որակներով, կառավարման փորձով ու մասնագիտական ու մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով: Մեթոդական միավորման աշխատանքներն իրականացվում են ընթացիկ ուսումնական տարվա

աշխատանքային պլանին համապատասխան, պլանը կազմում է մեթոդմիավորման ղեկավարը, քննարկվում մեթոդմիավորման նիստում՝ նախօրոք համաձայնեցնելով մեթոդական գծով փոխտնօրենի հետ: Մեթոդական միավորումների գործունեության նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում են դպրոցի տնօրենը և ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալը: Առարկայական մեթոդական միավորումներն իրենց կատարած մատենավարական աշխատանքներով հաշվետու են ուսումնական գծով փոխտնօրենին: Այդպիսի փաստաթղթերից են.

-մեթոդական միավորման տարեկան աշխատանքային պլան,

- մեթոդական միավորման նիստերի արձանագրություններ,

- անցած ուսումնական տարվա աշխատանքի վերլուծություն,

- առարկայական մեթոդական միավորման անդամների կատարած

- մեթոդական, ուսումնադաստիարակչական հետազոտություններ, տեղեկատվություն ուսուցիչների ինքնակրթության մասին,

- փոխադարձ դասալսումների արձանագրություններ,

- իրականացված հանդիպումների, կոնֆերանսների, սեմինարների, կլոր

- սեղանների, հաշվետվություններ, ատեստավորում անցած ուսուցիչների հավաստագրեր,

- իրականացրած արտադպրոցական միջոցառումների հաշվետվություններ ու պլաններ: Բոլոր մեթոդական միավորումներն իրականացնում են առարկայի վերաբերյալ ժամանակակից ուսուցման հայեցակարգերի ուսումնասիրություններ, վերահսկում դասավանդման արդյունավետությունը՝ օգտագործելով այլընտրանքային միջոցներ, գործիքներ ու դասագրքեր: Եթե մեթոդական աշխատանքը դպրոցում լավ է կազմակերպված, ապա հնարավոր կլինի ընդգծված կերպով բարձրացնել ուսումնադաստիարակչական գործընթացի որակը: Այս պարագայում ստացվում է , որ ուսուցիչների համագործակցությունը կարելի է համարել գերազանց: Մանկավարժական այս օղակի գործունեության հենքում մանկավարժական որակների բարձրացումն է, որն ուղղակի կերպով պայմանավորում է ուսումնական 11 գործընթացում կրթական չափորոշչով սահմանված վերջնարդյունքների ի կատար ածումը:

1.2 Ուսուցչի ներգրավածությունը դպրոցի առարկայական մեթոդական միավորումներում

Վերջին շրջանում ավելի ու ավելի հաճախ են հնչում արտահայտություններ՝ կյանքի որակ, կրթության որակ, սոցիալական հաջողություն: Կրթության որակի բարելավումը ՀՀ կրթութական համակարգի արդիականացման հիմնական խնդիրներից է: Իհարկե, առանց նորարարական տեխնոլոգիաների, ժամանակակից ուսումնական միջոցների ներդրման, ուսուցչի մասնագիտական որակների բարձրացման, առաջադեմ մանկավարժական փորձի բացահայտման և տարածման դրան հնարավոր չէ հասնել, ինչպես անհնար է հասնել առանց յուրաքանչյուր ուսուցչի պրոֆեսիոնալիզմի բարձրացման: Ուստի, կարող ենք հստակ նշել, որ առարկայական մեթոդական միավորումների գործառույթը դպրոցում ուղղված է հենց այդ նպատակին: Կարող ենք վստահաբար արձանագրել, որ դպրոցի գործունեության դրական արդյունքները ուղիղ համեմատական են յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական հաջողություններին, կրթական նվաճումներին, ուստի յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է մեծ ուշադրություն դարձնի իր անձի ինքնակատարելագործմանը, ինքնակրթությանը, դասերին պատրաստ ներկայանալուն և արտադասարանական գործունեությանը: Որքան մեծ է ուսուցչի պատասխանատվության զգացումը, կատարելագործվելու, որպես նորորոր հանդես գալու ցանկությունը, այդքան բարձր է կրթության որակը: Այս առումով անգնահատելի է մեթոդական միավորումների աշխատանքը դպրոցում: Այստեղ իրականացված բազմաբովանդակ գործառույթները օգնում են ուսուցչին գենեռացնել իր ողջ մարդկային ներուժը, աշխատանքին մոտենալ ստեղծագործաբար, գնալ նոր ու հետաքրքիր գաղափարների որոնման ճանապարհով, ինչի արդյունքում աշխատանքը դառնում է համակարգված ու արդյունավետ: Ուսումնական գործընթացը համակարգվում է, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է մանկավարժների ամբողջ մի թիմ, բացառվում է ցանկացած անհատական շահ, բոլորը գործում են՝նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների կրթության որակը:

Կրթության որակ հասկացությունը սերտորեն առնչվում է կրթության մատչելիությանը և, չնայած սրանք երկու տարբեր հասկացություններ են, այնուամենայնիվ փոխլրացնում են միմյանց: Եթե կրթության որակը հնարավոր չէ առանց կրթության մատչելիության, ապա մատչելիությունը իմաստազրկվում է առանց համապատասխան կրթական որակի ապահովման: Որակյալ կրթությունը միտված է ապագային և ենթադրում է ոչ միայն նախկինում առկա գիտելիքների ուսուցանում և յուրացում, այլև նոր գիտելիքների ստեղծում անհատապես կամ կոլեկտիվ եղանակով: Գիտելիքաստեղծ գործունեությունը որակյալ կրթության հիմքերից է, որը կարող է բերել գիտելիքահեն տնտեսության, ժողովրդավարական հասարակարգի զարգացման, կյանքի զարգացման նոր ուղիների ու մոդելների

ստեղծման ու զարգացման**8** : Ստացվում է, որ կրթության որակ ու մատչելիություն հասկացությունները խիստ համադրելի են, ուստի մեթոդական միավորման անդամ ուսուցիչները ևս պետք է իրենց գործունեության հիմքում դնեն մատչելիությունն ու հասանելիությունը: Մեթոդական միավորումներն իրենց աշխատանքը պլանավորելիս պետք է հաշվի առնեն կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների շահերը: Ստացվում է, որ սովորողը նույնպես որոշակի կերպով, թեկուզ անուղղակի մասնակցում են կրթական համակարգի այս կամ այն օղակի աշխատանքներին: Սովորողների մասնակցությունը կրթական գործընթացին ենթադրում է, որ նրանք պետք է դառնան այդ գործընթացի գործընկերային կողմ՝ իրենց դերերով, պատասխանատվությամբ ու իրավասության շրջանակով: Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի ու ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենց ևս սովորողներ են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար**9** : Աջակցող կրթական միջավայրը կրթական գործընթացի կարևորագույն կողմերից է, որտեղ պետք է գերիշխի փոխադարձ վստահության մթնոլորտը, հարգանքը, ինչն իր հերթին խթան է հանդիսանում ստեղծագործականության և ինքնուրույնության համար: Այն իր հերթին կարևորում է կոլեկտիվ ուսուցումը և ամրապնդում սովորողների միջև հարաբերությունները: Այս տեսանկյունից կարող ենք նկատել, որ սկսնակ ուսուցչին մեթոդական միավորման ներսում ևս կարող ենք դիտարկել որպես «սովորող», ուստի գործընկերների կողմից պետք է ստեղծվի փոխօգնության, աջակցման միջավայր, այլ խոսքով՝ մեթոդական միավորման

8http://ipp.am/wp-content/uploads/2018/01/Research-on-Quality-of-education01.08.2017.pdf

Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում, էջ 4:

9 Նույն տեղում, էջ 15:

նախագահն ու փորձառու անդամները պետք է առաջնորդվեն ժողովրդավարական և ոչ-խտրական սկզբունքներով՝հարգելով բազմազանությունն ու հանդուրժողականությունը: Եթե փորձենք վերլուծել ուսուցչի անհատական աշխատանքն ու ֆունկցիոնալ պարտականությունները մեթոդական միավորման ներսում, ապա պարզ է դառնում, որ ուսուցիչների զբաղվածությունն ավելանում է աննշան չափով: Այն գործառույթները, որոնք ուսուցիչն իրականացնում է միավորման ներսում, բացառապես նպաստում են վերջինիս մանկավարժական հմտությունների ձեռքբերմանն ու արդյունավետ գործունեություն իրականացնելուն: Ուսուցչի մասնակցությունը մեթոդական միավորմանը նպաստում է մասնագիտական վարպետության, մեթոդական կուլտուրայի, ստեղծագործական ներուժի բարձրացմանը: Մեթոդական աշխատանքների իրականացման հիմնական ձևերից են.
-դասախոսություն,

-սեմինար,

-գործնական

-սեմինար ստեղծագործական բանավեճ;

- հյուրասրահ, կոլեկտիվ ստեղծագործ աշխատանքի ժամ;

- գործնական խաղեր, իրավիճակային ուսուցում, դերային խաղեր;

- մեթոդական մրցույթներ, մեթոդական գաղափարների տոնավաճառ,

- մեթոդական վարպետության դասեր:

Ձևաչափի ընտրության առումով ոչ մի սահմանափոկում չկա: Յուրաքանչյուր մեթոդական միավորման անդամ կարող է հանդես գալ իր առաջարկով՝ բերելով իր նորարարական միտքը: Մեթոդական միավորման անդամները կարող են ստանալ հատուկ հանձնարարություններ, որոնց արդյունքները կքննարկվեն նիստերի ժամանակ: Նմանօրինակ հանձնարարություններից են.

- դասի մոդելավորում՝ որոշակի մեթոդների կիրառմամբ;

- տրված թեմայով դասերի մշակումներ

- որոշակի թեմայով հետազոտություններ կատարելու ծրագրերի մշակում;

- ըստ որոշակի թեմայի, պրոբլեմի գրականության ընտրություն;

- ստուգիչ նյութերի, թեստերի կազմում;

-հուշագրերի, դիդակտիկ նյութերի կազմում, պատրաստում;

առարկայական, արտադասարանական միջոցառումների մշակում և

իրականացում;

- այցելություններ դասերի, արտադասարանական միջոցառումների՝

վերլուծություններով;

- տրված թեմայի, խնդրի վերաբերյալ սեփական փորձի ներկայացում;

- աշխատանք՝ ինքնակրթության համար ընտրված թեմայի շուրջ;

- որոշակի պրոբլեմի շուրջ զեկուցման նախապատրաստում;

- ուսումնասիրած թեմայի, խնդրի շուրջ շնորհանդեսի նախապատրաստում;

-սեփական հետազոտությունների շրջանակում ձեռքբերումների ներկայացում:

Առարկայական մեթոդմիավորումների աշխատանքներում առանձնակի կարևորություն է տրվում նաև ուսուցիչների ինքնակրթության կազմակերպմանը: Մեթոդմիավորման աշխատանքն անհրաժեշտ է կառուցել ընդհանուր մանկավարժական խնդիրների շուրջ, որն այդ պահին ծառացել է դպրոցի առջև: Ընդհանուր թեմայի քննարկման ընթացքում մեթոդմիավորման նիստերում ցանկալի է կոնկրետացնել այն: Թեմայի որոշումից հետո անհրաժեշտ է նշել դրա գործնական ելքի ձևը. ելույթներ սեմինարներում, բաց դասի ընթացքում աշխատանքի փորձի ներկայացում և այլն: Մեթոդական աշխատանքի ժամանակակից մակարդակի ապահովման համար կրթական հաստատությունում կարևոր է կազմակերպել աշխատանք՝ ուսուցիչներին նորմատիվ փաստաթղթերի, մեթոդական և առարկայական նոր գրականության ծանոթացման ուղղությամբ: Մանկավարժական վարպետության կատարելագործման նպատակով մեթոդմիավորումը կազմում է դասերին փոխադարձ այցելությունների պլան-գրաֆիկ: Ինչպես վերը նշել էինք՝մեթոդմիավորման աշխատանքում մեծ նշանակություն ունի վարպետ ուսուցչի և սկսնակ մասնագետների միջև ծավալվող գործունեությունը: Ժամանակակից ընկալմամբ, կրթությունը որպես մարդու՝ աշխարհի և շրջապատող մարդկանց միջև տեղեկատվական փոխազդեցություն, ինքնին ակնհայտ է դարձնում շարունակելիության անհրաժեշտությունը կյանքի բոլոր փուլերում : Այս իմաստով էլ կարևորվում է կրթության դերը տարիքային բոլոր խմբերի ներկայացուցիչների, հատկապես, մեծահասակների համար, որոնց պարագայում կարևորվում է ճկուն վարքագծի դրսևորումը, սեփական ներքին աշխարհի գնահատումը և վերափոխումը՝ արտաքին գործոններին համարժեք, հեշտ սոցիալականացումը՝ մասնագիտական, կենցաղային, սոցիալական առումներով և այլն10: Այսպիսով, կարող ենք ասել, որ անկախ տարիքից՝ մարդը կարող է համարվել կրթության սուբյեկտ ու շարունակել սովորել ողջ կյանքի ընթացքում: Այս առումով անչափ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի մասնագիտական որակները, որոնք է կարող են նպաստել գործընկերների հետ առողջ համագործակցության հաստատմանը: Իսկ ի՞նչ են իրենցից ենթադրում այդ որակները:

10 http://www.zangak.am/pdf/mankavarj-2012(3-4).pdf «Մանկավարժական միտք» հանդես, Ն. Հարությունյան, Ա. Նայիլյան, Մանկավարժական միտք, «Մեծահասակները որպես կրթության սուբյեկտ» Երևան, 2012, էջ 5:

Ուսուցչի մասնագիտական որակներից են՝

• հանդուրժողականությունը, սեփական աշխատանքը ծրագրելու և կազմակերպելու, ուսուցման գործընթացն արդյունավետ իրականացնելու, մասնավորապես ավանդական և ժամանակակից մեթոդները զուգորդված օգտագործելու, անվտանգ ուսումնական, հոգեբանական և դաստիարակող միջավայր ստեղծելու կարողություն,

• նորը զգալու և ընկալելու կարողություն, գենդերային անկողմնակալություն;

• քննադատական մտածելակերպ, սեփական գործունեությունը մշտապես վերլուծելու, վերանայելու, ճշգրտելու և կատարելագործելու ցանկություն և կարողություն,

• սովորողի իրավունքների պաշտպանի, երեխային համաձևավորողի, ուսումնադաստիարակչական գործընթացը երեխայի համար հեշտացնողի դերերը մասնագիտական բարձր որակով կատարելու ցանկություն և կարողություն,

• դպրոցի, դասարանի և նրանում կատարվող բոլոր իրադարձությունների և փոփոխությունների մասնակիցը լինելու պատրաստակամություն11: Այսպիսով, կարծում ենք, որ մեթոդական միավորումների աշխատանքը դպրոցում մեծապես նպաստում է կրթության որակի բարձրացմանը և կառուցվում է յուրաքանչյուր անդամի աշխատանքի հիման վրա: Հմոզված ենք, որ աշխատանքը մեծապես կօժանդակի մեզ մանկավարժական գործընթացում մեր աշխատանքն արդյունավետ կազմակերպելու համար և նորանոր գիտելիքներ ձեռք բերելում առումով:

11 http://www.zangak.am/pdf/mankavarj-2012(3-4).pdf Ա. Թոփուզյան, «Մանկավարժական միտք» հանդես, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները», Երևան, 2012, , էջ 13:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական նախաձեռնողականության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը շատ կարևոր է նոր աշխարհում: Ուստի դպրոցի համար կարևոր է կարողունակ ուսուցիչ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնորոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները: Վերահաստատենք մեր այն պնդումը, որ առարկայական մեթոդական միավորումներում համակարգված աշխատանքի արդյունքում ուսուցիչը կարող է ունենալ մեծ նվաճումներ, քանի որ միասնական աշխատանքն ուղղված է բոլորի հաղթանակներին, այն է՝ ունենալ բարձր ու նոր որակի ուսումնական գործընթաց: Կոլեկտիվ մոտեցումը հնարավոր հիմնախնդիրներին հնարավորություն է տալիս ուսուցչին ավելի մոտիվացվել, ուսումնասիրել ոլորտում առկա խնդիրներն ու նորությունները, կիսվել սեփական փորձով, սովորել ու սովորեցնել՝ նպատակ ունենալով ապահովել արդի կրթական համակարգի սահմանած պահանջներն ուսուցչից: Այս պարագայում ամեն բան հենց ուսուցչից է կախված: Եթե կա մոտիվացիա, լավն արարելու, առաջ գնալու ձգտում, ապա տեխնոլոգիապես հագեցած այս ժամանակաշրջանում հնարավոր է գտնել ուղիներ ոլորտում հաղթանակների հասնելու համար:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

-Ինքնակրթությունը ենթադրում է մարդու նպատակաուղղված ու նպատակասլաց աշխատանքը, որը կապված է իրեն որոշակի հետաքրքրող բնագավառում գիտելիքների որոնման և յուրացման հետ, ուստի աբիրաժեշտ ենք համարում, ու ուսուցիչը գիտակցաբար մոտենա այս գործընթացին:

- Այսօր՝ առավել, քան երբևէ կարևորվում է հնարավոր մանկավարժական՝ խնդիրների ճիշտ ըմբռնման և հնարավոր լուծումների առաջարկման անհրաժեշտությունը, քանի որ ժամանակակից աշխարհը հրատապ լուծումներին չի կարող սպասել վաղը, առաջընթացի համար ամենայնի անհրաժեշտությունը այսօրվա մեջ է:

-Ժամանակակից ընկալմամբ, կրթությունը որպես մարդու՝ աշխարհի և շրջապատող մարդկանց միջև տեղեկատվական փոխազդեցություն, ինքնին ակնհայտ է դարձնում շարունակելիության անհրաժեշտությունը կյանքի բոլոր փուլերում : Այս իմաստով էլ կարևորվում է կրթության դերը տարիքային բոլոր խմբերի ներկայացուցիչների, հատկապես, մեծահասակների համար, ուստի յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է ունենա այս գիտակցումն ու սովորի, սովորի, սովորի:

-Կրթության ոլորտի նորարարությունների վերաբերյալ հաճախակի կազմակերպել քննարկումներ՝ ընդգրկելով կրթության ոլորտի փորձագետների, կրթության կազմակերպիչների:

- Մշակել արդյունավետ ռազմավարություն մեթոդական միավորման անդամների միջև աշխատանքը հավասար բաժանելու համար:

-Ձեռնարկել անհրաժեշտ քայլեր մեթոդական միավորումների առավել ակտիվ անդամներին հաճախակի խրախուսելու համար:

-Մեծացնել վերահսկողությունը սկսնակ ուսուցիչների աշխատանքի նկատմամբ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=114876 ՀՀ Կառավարության որոշում:

2.http://ipp.am/wp-content/uploads/2018/01/Reserch-on-Quality-ofeducation01.08.2017.pdf Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում:

3.http://www.zangak.am/pdf/mankavarj-2012(3-4).pdf Ա. Թոփուզյան, «Մանկավարժական միտք» հանդես, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները»:

4.https://aspu.am/website/images/journal/ed211aa6.pdf Գ. Ն. Հարությունյան, Գիտական տեղեկագիր, «Մանկավարժական խնդիրները, դրանց լուծման ուղիները տարրական դպրոցում»:

5.http://ijevanlib.ysu.am/wp-content/uploads/2017/12/mankavarjutyun.pdf Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005: